

Šolstvo in prosveta v dravski banovini

NARODNO ŠOLSTVO

Stanje učiteljstva. V dravski banovini je: 1459 učiteljev in 2377 učiteljic, skupaj 3.836. Od teh je 40 kontraktualcev in 56 dnevničarjev.

Razredov je: 3637.

Razrednih učiteljev je 3.414 (sem so, všteti tudi kontraktualni učitelji in dnevničarji). Nedostaja tedaj 223 razrednih učiteljev.

V gornjem številu je všteti učiteljice žen.

skih ročnih del 75

Predm. učit. (srbohrvaščina, verouk, itd) 68

Šolskih nadzornikov in preglednikov 28

Upravitelj oprostih pouka 9

Prideljeni (banski upr. 36, gosp. š. in žec. 16, raz. ust. Sokol, gledališče, Glasbena Matica, itd. 15) mešč. šol. 51, v inozemstvu 3, na pedagoški šoli 44, na bolezenskem dopustu s polno služb. dobo 42, dodeljenih sres. načelstvom 35, skupaj 242

Vseh razredov je 3.637, manjka tedaj 223 razrednih učiteljev. Otvorilo se je 47 novih razredov, ki so že všteti v gornjem številu.

S polno službeno dobo je v dravski banovini 115 učiteljev.

Vzroki nedostajanja učnega osebja so v tem, ker v državnem proračunu moderne potrebe niso zadostno upoštevane. Delovanje učiteljstva je zaradi pomanjkanja šolskih prostorov in učnih oseb jako oteženo. Kljub obilnemu šolskemu in izvenšolskemu delu se bo morala pokazati stagnacija v uspehih, za kar pa ne more biti ob takih prilikah odgovorno učiteljstvo, ki mu zato javnost priznava njegovo težavno, odgovorno in intenzivno delo. Da izvenšolsko delovanje učiteljstva v nekaterih krajih ni tako uspešno kakor bi bilo želeli, je v prvi vrsti vzrok pomanjkanje moških učnih oseb. Na mnogih enorazrednicah, pa tudi dvorazrednicah so samo učiteljice, ki se ne morejo z uspehom udeleževati na polju, kjer lahko deluje samo učitelj. Na mnogih večrazrednicah pa je samo po en učitelj, ki zopet ne more obvladati vsega izvenšolskega dela.

Na novo je bilo nameščenih 29 učiteljev in 9 učiteljic. Za namestitev novincev je vloženih 481 prošnja, od teh je 129 moških in 352 ženskih. Po zbranih informacijah pa je vseh abiturientov, ki so dovršili v zadnjih letih učiteljske šole, okrog 750. Nekateri od teh so si poiskali službe že drugod, mnogi pa prošnja za sprejem v državno službo sploh niso predložili.

STANJE SOL IN UČENCEV

V banovini je 161 enorazrednic, 177 dvorazrednic, 150 trirazrednic, 106 štirirazrednic, 111 petrazrednic, 131 šestrazrednic, 28 sedemrazrednic in 9 osemrazrednic; skupaj 852 šoli.

Od teh je ena šola za gluhe, 1 za slepe, 1 banovinsko vzgajališče, 2 šoli za manjdarjence, 1 manjšinska šola, 40 popolnoma nemških, 11 delno nemških, 5 madžarskih manjšinskih razredov, ter 14 zasebnih šol.

Poleg dveh šol za manjdarjence je še 21 razredov za defektno dečo, ki so nameščeni na raznih šolah. Zaradi pomanjkanja učnih prostorov je ostalo 8 šol neotvorjenih.

Otroških vrtcev je 49, zavetišč pa 10.

Narodne šole obiskuje 176.657 otrok. Od teh je 173.156 Jugoslovanov, 2.714 Nemcev, 606 Madžarov, 12 Italijanov, drugih narodnosti pa 169.

V šolskem letu 1930/31. je znašalo število šoloobiskujočih otrok 141.541, v letu 1932/33. pa 161.709. Prirastek zadnjih treh let znaša torej 36.116 otrok.

Otroške vrtce posećata 1902 otroka; od teh je 1841 Jugoslovanov, 41 Nemcev in 20 drugih narodnosti.

STANJE ŠOLSKIH POSLOPIJ

Učni prostori.

Statistika šolskih prostorov v dravski banovini kaže, da imamo nastanjenih 852 narodnih šol v 831 šolskih poslopijih. Od navedenih šolskih poslopij je 739 v smislu določil š. 39, zak. o n. š. last šolskih občin, ostalih 92 poslopij pa so komunalna, odnosno privatna najeta zasilna poslopja. V vseh poslopijih imamo 2.674 učilnice za 3.578 razredov, brez otroških vrtcev in zavetišč. Iz navedenega sledi, da primanjkuje 904 učilnice, kar pa je kvarno za zdravje šolske mladine in učiteljstva. Pri zboljšanju gospodarske konjunkturo, zlasti podeželskih upravljanih občin, bo treba posvetiti vso skrb odpravi tega razvoja narodnega šolstva kvarnega nedostatka. Temu nepovoljnemu stanju učilnic je povod to, ker je bilo zaradi naraščajočega števila otrok nujno potrebno otvarjati nove razrede. Vzporedno z novimi razredi pa se zaradi gospodarskih težav ni moglo istočasno zidati in dozidavati novih učnih prostorov.

Naturalna stanovanja učiteljstva.

V sedanjih šolskih poslopijih ni na razpolago potrebnih učiteljskih stanovanj, ker so bile po prejšnjih šolskih zakonih dolžne skrbeti šolske občine le za naturalna stanovanja šolskih upraviteljev. Z izvajanjem novega šolskega zakona o narodnih šolah se je pri zidavah in prezidavah šolskih poslopij skrbelo, da se je sezidalo potrebno število učiteljskih stanovanj. V banovini je za učiteljstvo na razpolago 1.370 naturalnih stanovanj v glavnem za šolske upravitelje. Ostalo učiteljstvo prejema po š. 29, in 73. zakona o narodnih šolah stanarino. Neprilike nastajajo

pri izplačevanju stanarin onemu učiteljstvu, ki je na bolezenskem dopustu, čaka na upokojeve, je nadstevilno ali prideljeno v službovanje raznim ustanovam in šolskim oblastim. Šolske občine in upravne občine ni mogoče siliti, da bi plačevale stanarino preko sistemiziranih učnih mest. Zadeve ni mogoče rešiti, dokler ni najavljenega pravilnika o zakonih o narodnih šolah, ki bo urejal plačilo stanarine temu učiteljstvu.

Zaradi pomanjkanja naturalnih stanovanj v krajih službe, pa tudi iz družinskih razlogov, stanujejo nekateri učiteljske osebe izven službenega kraja.

Zidanje in prezidavanje šolskih poslopij.

V povojni dobi od l. 1924. do l. 1933. so investirale občine za zidanje in prezidavanje 69 šolskih poslopij pomembno vsoto Din 53.913.149.— Po iniciativi banovinskega šolskega odbora je bilo v letu 1931. vse potrebno pripravljeno za zgradbo 70 novih šolskih poslopij. Z nastopom gospodarske krize pa se je moralo odložiti zidanje. Le tam, kjer so imele šolske občine nabrane izdatnejše stavbne fondne ali zasiguran kredit, so pričeli z zidanjem. V letu 1933. so prišle upravne občine z ozirom na gospodarske prilike v tak po-

Iz banovinskega sveta Razprava o našem šolstvu in prosveti

Poročilo o šolstvu in prosveti v dravski banovini prinašamo na drugem mestu. Tu podajamo le potek razprave ob priliki obravnave banovinskega proračuna prosvetnega oddelka, posneto po poročilih iz naših dnevnikov, ker drugih virov nimamo na razpolago.

POKLONITVENA ADRESA BANU DR. MARUŠIČU

Ban dr. Drago Marušič dopolni v letošnjem letu 50. leto svoje starosti. Ob tej priliki mu je banovinski svet na svojem zasedanju poklonil umetniški izdelano addresso, podpisano od vseh banjskih svetnikov.

Učiteljstvo, ki na žalost nima zastopnika v banjskem svetu, se tem čestitkam ni moglo pridružiti z besedami. Zato pa je z zadoščenjem in s srcem pritrjevalo vsem govornikom, ki so imeli priliko izraziti svoje simpatije zanj. Noben stan ni polagal toliko zaupanja vanj kot ravno učiteljski, kajti nihče drugi ne potrebuje ob svojem nesebičnem delu tako zelo zaščitnike, v katerih poštenost in nepristranost veruje.

Vsi dosedanjí napori in uspehi našega g. bana opravičujejo to vero.

Njegova čista in krepka preteklost, njegovo neumorno in uspešno delo na sedanjem odgovornem mestu, njegov čisti in nesebični patriotizem mu je pridobil zaupanje najširših mas našega naroda — zaradi tega se na tem mestu pridružuje čestitkam tudi učiteljstvo, želeč, da bi ostal na čelu banovine še dolgo vrsto let.

Podrobnosti iz prosvetnega proračuna.

Osební izdatki znašajo 135.000 Din. Med stvarnimi izdatki so stroški šolskega odbora 13.000 Din, prispevki za pomožne šole v Ljubljani in Mariboru 99.100 Din, potnine za sreske šolske nadzornike itd. 50.000 Din, podpore za gradbo in popravila šolskih poslopij 600.000 Din, prispevek banovinskemu šolskemu fondu 200.000 Din. Za strokovno izobrazbo učiteljstva je določenih 50.000 Din, za podpore in odkup knjig za mladinske knjižnice 5000 Din, za telesno vzgojo učencev 30.000 Din, za podpore šolam in humanitarnim ustanovam, revne učence 50.000 Din, za kulturno in za državljansko vzgojo naroda 80.000 Din, za pospeševanje narodne prosvete v obmejnih krajih 60.000 Din, za naročnine in podpore za knjižne edicije in časopise 25.000 Din, za Sokolstvo 200.000 dinarjev, za sokolske čete še posebej 100.000 dinarjev, za šolska okrevališča 100.000 Din, za vzdrževanje poslopij srednjih šol 687.400 dinarjev, za vzdrževanje poslopij učiteljskih 148.150 Din, za stvarne potrebščine meščanskih šol 300.000 Din, za honorarje za neobvezne predmete na srednjih in meščanskih šolah 45.000 Din, za študijski fond v svrhu znanstvenega izpopolnjevanja 50.000 Din, za stipendije dijakom srednjih in visokih šol 200.000 Din, za dijaške kuhinje in domove 50.000 Din, za muzejsko društvo v Ljubljani 15.000 Din, za Muzejsko društvo v Mariboru 20.000 Din, za Muzejsko društvo v Celju 15.000 Din, za Muzejsko društvo v Baškem 2000 Din, za Zgodovinsko društvo v Mariboru 20.000 Din, za Geografsko društvo v Ljubljani 5000 Din, za Narodno galerijo v Ljubljani 50.000 Din, za ustanovitev narodnega muzeja za Belo Krajino 4000 Din, za znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani 20.000 Din, pa odkup umetnine, zgodovinskih in umetno obrtnih predmetov ter starin 40.000 Din, za ljudske univerze 15.000 dinarjev, za narodno gledališče v Ljubljani 100.000 Din, za narodno gledališče v Mariboru 330.000 Din, za gledališka gostovanja 30.000 dinarjev, za glasbene šole in povzdigo glasbene kulture 50.000 Din, za ureditev vojaških pokopališč 20.000 Din itd. Skupno znaša proračun prosvetnega oddelka 6.025.144 Din.

Razni predlogi in debata.

(Po »Jutru«.)

Banovinski svetniki so k posameznim postavkam izražali razne svoje želje.

B. s. Arko iz Ribnice je poudarjal, da so morale mnoge občine po komasaciji povisati zaradi šol doklade, zaradi česar je absolutno

ložaj, da ne morejo izplačevati občinam prispevkov za amortizacije, kakor tudi ne za redne stvarne potrebščine. Iz navedenih razlogov je mnogo krajevnih šolskih odborov v stiskah pri plačevanju zapadlih anuitet za zgrajena poslopja. Tem šolskim občinam je pomagala s podporami banovina v skupnem znesku 466.000 Din.

V preteklem letu so se izvršile komisije za določitev stavbišča za nove šole in za prezidavanje šolskih poslopij, da bo vse pripravljeno za pričetek dela, ko nastopijo ugodnejše gospodarske prilike. V ta namen se izvršujejo pri tehničnem oddelku kralj. banske uprave načrti in proračuni za te stavbe.

Prešolanja.

Z vso potrebno previdnostjo se obravnavajo predlogi za prešolanje poedinih delov šolskih okolišev iz območja ene, v območje druge šolske občine. Pri tem se upoštevajo načela, da se po možnosti iz gospodarskih razlogov spravijo v sklad meje šolskih in upravnih občin, posebno tam, kjer so dani pogoji.

Otvorjanje novih šol in razredov.

Ustanovila se je ena enorazredna narodna šola in en otroški vrtec. Zaradi naraščajočega števila otrok je bilo potrebno otvoriti 38 razredov, odnosno vzporednic.

(Dalje prihodnjič.)

dinarjev za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani.

B. s. dr. Senčar je poudaril, da je postavka banovinskega proračuna za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani tako upravičena, da bi bila vsaka nadaljna beseda odveč.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je omenil, da je že načelnik prosvetnega oddelka v svojem referatu poudarjal potrebo zgraditve novega poslopja za III. državno realno gimnazijo v Ljubljani, ki je sedaj nameščena v nezadostnih prostorih. V to svrhu je določen v proračunu za sedaj znesek 400.000 Din, ker je nujna potreba, da pride mladina v zdrave higijenske šolske prostore. Razen tega je v proračunu vnesena anuiteta 350.000 Din za odkup poslopja I. državne realne gimnazije v Ljubljani. To poslopje, ki stoji v Vegovi ulici, je last banovinske hranilnice. Doslej je plačevala zanj država najemnino, s 1. aprilom pa pride obveznost države za najemnino na banovino. Zato se je banska uprava odločila za odkup tega poslopja iz gospodarskih razlogov.

B. s. notar Koder iz Murske Sobotne je ob tej priliki priporočal, naj banska uprava posreduje, da dobi Murska Sobota popolno višjo gimnazijo. Njegovi prošnji se je pridružil tudi b. s. Kühr.

Ob koncu debate je pomočnik bana dr. Pirkmajer dal razna pojasnila govornikom, nakar je bila razprava o proračunu prosvetnega oddelka končana ter seja ob 13. uri zaključena. Nadaljevanje je bilo napovedano za 16. uro.

(Po »Slov. Narodu«.)

Pri generalni debati o proračunu za prosveto so vsi govorniki z vso odločnostjo zahtevali takojšnjo

namestitev učiteljskih abiturientov, ki jih sedaj že 750 čaka na službe. Zato naj se upokoje vsi za upokojeve zrelí učitelji, prav tako pa tudi vse poročene učiteljice, zlasti pa one, ki imajo njih možje druge službe in take dohodke, da lahko vzdržujejo svo družino.

B. s. Vidmar se je pritoževal zaradi pomanjkanja slovenskih šolskih knjig. b. s. Golouh je govoril o prenatrpanosti učnega načrta z nepotrebnim navlako ter zahteval, naj se postavka 40.000 Din za nakup umetnin zviša na 100.000 Din ter tako pomaga našim umetnikom, banovina naj pa prisloži na pomoč tudi Domu slepcev tako, da preskrbi inventar za Dom slepcev v Stari Loki pri Škofji Loki. Ko je b. s. Solar prosil za nakup šolskih knjig revnim učencem, je novomeški župan dr. Režek poudarjal pomen učiteljstva za kmetijstvo in bi se zato morali ustanavljati kmetijski tečaji za učiteljstvo. Grajal je, da tudi učiteljice vodijo šole ter zahtevajo odpust poročenih učiteljev.

B. s. Goričar iz Mozirja je zahteval, naj se posveča večja pozornost podeželskim šolam, zlasti naj se pa nastavi toliko učnih možnosti, da bo vsaj na vsaki šoli tudi po en učitelj.

B. s. Senčar iz Ptuj je pohvalil stvaren referat prosvetnega šefa, nato je pa poudarjal, da je treba zlasti ob meji storiti vse, da se prepoje vse plasti z nacionalnim duhom. Mladina je nacionalno hladna, vendar pa ne po krivdi učiteljstva, niti mladine same. Učiteljski naraščaj čaka na kruh in upravo je sama kriva, ker mladina ne dobi kruha in prilike za udejstvovanje. Mladina noče miloščine in njena nastavitve je gotovo mogoča, saj vedno slišimo trditve, da primanjkuje učiteljstva povsod. Zasedati je treba vsa prazna mesta in inteligenčna beda bo takoj prav znatno omiljena. Začasne rešitve ne morejo zagrabiti jedra tega problema, ker bo brezposelnih abiturientov vedno več. Vse dozozele učitelje je treba upokojiti in tudi one, ki ne opravljajo svoje dolžnosti ter niso na mestu. Z radikalno operacijo bo takoj dosti mest. Kar se tiče poročenih učiteljev, je ta problem n. pr. Avstrija že rešila, tako da so varovani tudi interesi poročenih učiteljev. Tudi s tem problemom ne smemo več čakati, zlasti pa moramo upokojiti one učiteljice, ki so njih možje državni funkcionarji in dobro situirani. Razen tega naj pa banska uprava vpliva, da bodo vse prošnje za upokojitve in pa tudi prošnje za nastavitve že končno rešene. Izgovor na štednjo tu ne drži, ker bi z njo zamorili pri mladini veselje do učiteljskega udejstvovanja v škodo prosvete in nacionalne probude našega naroda. Tudi nove pokojnine bi bile produktivne izdatke, ker bi na mesta upokojenih prišli nacionalno prežeti mladi učitelji. Nasprotniki ob mejah delajo z vso intenzivnostjo, da pridobijo mašo mladino in s tem greše proti svojim principom »Volkstreu und staatsgetreu«, ker zapeljujejo slovensko dečo v svoj tabor in jo raznaročujejo. Le z zaposlitvijo mladine bomo preprečili to raznaročevanje, ker z njimi pride ožjen nacionalne mladine med narod.

B. s. Kühr iz Murske Sobotne obširno razpravlja o škodljivih posledicah, ker je Slovenija smatrala Prekmurje za kazensko kolonijo. S tem je Prekmurje večkrat dobilo manjvredne in premalo narodne učitelje. Navajal je celo zgled, ko učiteljica ni hotela govoriti na kraljev rojstni dan, češ da bi to storila lahko edino za Mussolinija, drugi je bil vohun itd. Velika škoda je, da Prekmurje ni več zastopano v banjskem šolskem odboru, kjer pa tudi evangeličanstvo sploh nima svojega zastopnika. Na evangeliških šolah poučujejo katoliki in tudi narobe, da je zaradi verouka prišlo v šolah do pretepos. V Prekmurju so same male šole, zato morajo občine silno mnogo plačevati za veroučitelje, saj je podeželje dvakrat obremenjeno, ker plačuje z davki tudi mestne katehete, z občinskimi dokladi pa svoje veroučitelje. Plačani morajo biti, ker je verouk obvezen, vendar pa zakon zahteva, da duhovščina za pouk na

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je izjavil, da se za odkup umetnin določen znesek ne more uporabljati samo za dela živih umetnikov, ker se dostikrat pojavi potreba, da se odkupijo tudi stare umetnine, ki bi drugače odšle v inozemstvo.

B. s. Birolla je pripomnil, da predstavlja starine toliko vrednost, da za njihov odkup znesek 100.000 Din pač ne pomeni mnogo. B. s. Bratkovič je priporočal banski upravi, da prispeva k obnovi stare cerkvice Sv. Duha v Slovenjgradcu, ki je ena najstarejših cerkev v Sloveniji. B. s. Vidmar iz Ljubljane je opozarjal na obupni položaj naše inteligenčne mladine, ki jo je treba rešiti za vsako ceno.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je izjavil, da bo banska uprava posvećala tej zadevi vso pozornost. Vendar pa ni netočno, da bi za šolsko mladino ne bilo nič storjenega, saj obstoja cela vrsta koristnih ustanov za podpiranje dijakov. Imamo Akademski kolegij in Oražnov dom, pa tudi mestna občina ljubljanska stori mnogo za našo mladino. Banovina daje 120 dijakom stipendije po 120 do 140 Din na mesec.

B. s. Arko iz Ribnice je naglasil potrebo pravične razdelitve finančnih bremen za meščanske šole na posamezne občine. Tudi b. s. dr. Senčar iz Ptuj se je izrekel za proporcionalno razdelitev stroškov za meščanske šole. Razen tega je predlagal, naj bi se podpora Muzejskemu društvu v Ptuj povisala od 15.000 na 30.000 Din. B. s. Snoj iz Trčiča se je pridružil mnenju predgovornikov o razdelitvi stroškov za meščanske šole. B. s. Lavtižar iz Kranjske gore je opozoril, da občini v Kranjski gori in Bohinjski Bistrici nimata sredstev za vzdrževanje tamošnjih vojaških pokopališč. Če bi se znesek za vzdrževanje pokopališč porabil za skupen grob tam pokopanih vojakov, bi bila stvar enkrat za vselej rešena.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je pripomnil, da je v tem pogledu naša država vezana na mednarodno konvencijo, zaradi česar se zadeva na predlagani način ne more urediti. Po možnosti pa bo banska uprava prispevala za oskrbovanje vojaških pokopališč. B. s. Bratkovič iz Slovenjgradca je opozoril na spor zaradi plačevanja stanarine strokovnim učiteljem na meščanskih šolah, ki so v staližu osnovnošolskih učiteljev. Poudarjal je, da bi se na zakonit način ta stvar čim prej uredila.

B. s. Ivan Tavčar iz Ljubljane je priporočal razširjenje ljubljanske gluhošle, ker so morali letos zopet odkloniti sprejem večjega števila otrok.

Ban dr. Marušič je odgovoril, da je banska uprava že začela zbirati fond za povečanje gluhošle. Poudaril je ob tej priliki tudi požrtvovalnost osebja, ki vodi ta zavod.

B. s. Ivan Tavčar je izrazil prepričanje, da bo banska uprava storila vse, da finančno ministvo ne bo ertalo iz banovinskega proračuna zneska 200.000 Din za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani. Obenem je prosil, naj ban izposluje, da se vstavi v državni proračun za leto 1934/35. znesek 800.000

solah v mestu nastavitve ne dobi honorarja, ne moremo pa zahtevati, da bi hodila po 8 do 10 km daleč poučevati brezplačno. Če bano- vina ne plača, bo verouk sploh izostal. Go- vornik je navedel šole, kjer je tudi po 50 in tudi 100 evangelijskih otrok brez verouka. Pre- povedo naj se dvojne službe v isti družini, da ne bo več učiteljice, ki so njih soprogji advokati ali celo sreski načelniki. Ugledu učiteljstva škoduje tudi stanarina in kurjava. Prav tako pa delajo velike neprilike občinam stavbni fond za šole, ker občani iste občine v raznih krajih niso enako obremenjeni.

B. s. Erjavec iz Dolnje Lendave se je zavzemal za nacionalno prosvetno delo, ki v Prekmurju iz istih vzrokov le prav počasi napreduje. Tudi ta govornik je zahteval na- cionalne učitelje, saj sedaj celo nekateri na- sprotnjejo nacionalni vzgoji.

B. s. Kurent iz Krškega se je pridružil izvajanjem svojih predgovornikov glede ka- tehetskih honorarjev. Občine sicer lahko pla- čujejo te honorarje, vendar pa niso prisiljene plačevati, in tako postajajo ti honorarji lo- kalni politikum. V nekaterih občinah dobi- vajo katehetje le po 2 ali 5 Din za uro, v dru- gih pa zopet 20 Din za uro. Zato naj se ka- tehetske plače vneso v banovinski proračun ali pa naj se odredi, da bodo honorarji v vseh občinah enaki. Enako je z učiteljsko stanarino in kurjavo, ki iz njih izvira prirajna do- učiteljstva. Tudi stanarina naj pride v banovin- ski proračun, kurjava naj pa odpade, saj je tudi drugo uradništvo nima.

Tudi b. s. Ravnihar se je zavzemal za brezposelne učiteljske abituriente in zahteval upokojitev poročenih učiteljic in takih, ki imajo njih možje dobre službe, slabi učitelji naj se pa sploh odpuste. Na predlog b. s. Gajška je bila zaključena generalna debata in se je pričela podrobna debata, kjer je prvi govoril celjski župan dr. Gorčan.

G. Tavčar je predlagal, da se vnese 100.000 Din podpore za »Dom slepih« v Škofji Loki za Strahlovo graščino, kar je g. ban obljubil.

Člana banskega sveta Arko in Lavtižar sta govorila o velikih bremenih občin glede zidanja šol. Ban je nato odgovoril, da bo tre- ba osnovati poseben fond, v katerega bodo sorazmerno prispevale občine na podlagi svojih doklad, kakor tudi banovina, in iz kate- rega bi se podpirale posamezne občine, ki so zasle zaradi zidanja šol v težkoče. Na vpraša- nje, v kakšne namene je vnešena postavka 80.000 Din podpore za kulturno in državljansko vzgojo naroda, je pomočnik bana g. dr. Pirkmajer odgovoril, da je treba mladino v šolah vzgajati tudi v državljanskem smislu. Bilo je več tozadevnih tečajev in se je učite- ljem dala možnost, da delujejo tudi v tem pogledu.

G. Birola je predlagal, da naj se postav- ka za odkup umetnin in starin zviša od 40 na 100.000 Din. Član sveta g. Šolar pa je prošil za podporo, da se uredi popolnoma zapušeno vojaško pokopališče v Strnišču pri Ptaju. G. podban je odgovoril, da je banska uprava dala posameznim občinam navodila glede oskrbovanja vojaških pokopališč in je tudi v polovici primerov nosila vse tozadevne stroške. Na predlog, da se pomaga Narodne- mu gledališču v Ljubljani s tem, da se mu dovoli brezplačen električni tok, je g. podban odgovoril, da se je treba zediniti z mestno občino, s katero obstoja pogodba glede cene toka.

B. s. g. Vidmar je predlagal, da se posve- ča nameščenju akademske mladine vsa paž- nja in da naj se ustanovi posebna akademska menza ter predlaga v to svrhu 50.000 Din. G. Arko je prošil, da naj banska uprava ukrene pri centralni vladi potrebne korake, da se ukine odlok, ki zabranjuje meščansko-šolski mladini poset učiteljskega, ker je znano, da so baš meščansko-šolski otroci bili najboljši učenci na učiteljskem. G. podban je odgovoril, da je banska uprava tozadevno že poslala na- črt na ministrstvo za prosveto.

(Dalje prihodnjič.)

Poslovnik za skupštine i zborove JUU

(Konec.)

Prava i dužnosti skupštine i delegata.

§ 73. Delegat odgovara za sve izjave i za glasanje društvu, koje ga je delegiralo. Čla- novima i jedinicama JUU odgovara jedino utoliko, u koliko su njegove izjave za toga bile netačne ili uvredljive. U tom slučaju oni kojih se to tiče imaju pravo da podnesu tužbu staleškom sudu.

Delegat je dužan podneti društvu tačan i objektivn izveštaj o svome radu na skup- štini, o svojim izjavama, predlozima i gla- sanju. Narocito je dužan podneti izveštaj o stvarima za koje nije imao pomoćnoća ili u kojima je zauzeo drukčiji stav nego što je bio opunomoćen. Za taj postupak dužan je tražiti narocitu razrešnicu i opravdati pro- menu stanovišta.

Za neobjektivne, pristrane i tendencioz- ne izveštaje kod društava odgovoraju dele- gati skupštinskóm predstništvu, koje ima pravo delegata prijaviti staleškom sudu, da protiv njega postupa.

§ 74. Nijedan delegat ne sme izostati sa skupštine, ako nije blagovremeno javio svoj izostanak društvu, da ono opunomoći i po- šalje zamenika.

Sa sednice skupštine ne sme izostati ni jedan delegat bez pismenog opravdanja i dopuštanja predstnika. Predsednik objavljuje pre prelaza na dnevni red izostale delegate, koji su se za to opravdali.

U slučaju odsustva sa sednice društvo mu ne sme isplutiti dnevnicu za one sednice, ko- jima nije prisustvovao i može delegata prija- viti staleškom sudu zbog neredovnog vršenja organizacijske funkcije.

§ 75. Ako predstništvo nađe da na skup- štini, zbog odobrene odsutnosti, nije zastupan dovoljan broj delegata, ono može oglasiti, da se sva odobrena odsustva opozivaju.

§ 76. Punopravni članovi skupštine imaju pravo na naknadu putnih troškova i dnevnice, kako to važi za državne činovnike.

Bez pristanka skupštine, dnevnicu se ne mogu povećavati.

§ 77. Svaki delegat može na svom izboru dati ostavku, ali to mora prijaviti najmanje 8 dana pre skupštine, da se može opunomo- čiti zamenika.

§ 78. Punomoćni članovi skupštine dobiju od jedinice koju zastupaju narocito puno- moćje. Pored toga, moraju imati sa sobom člansku i činovničku legitimaciju.

§ 79. Skupštini pripada isključivo pravo da sebi održava red po svom predstniku. Red se održava po rediteljskom odboru, ko- mu se mora pokoravati svaki učesnik skup- štine. Niko ne sme doći na skupštinu na- oružan.

Nečlanovi JUU nemaju prava prisustvo- vati skupštini, osim u slučajevima kada im je kao gostima to od predstništva dopušteno. Manifestacije pred zgradom, u dvorištu ili u dvorani bez pristanka predstništva ni- su dopuštene.

Članovima rediteljskog odbora nema pra- va davati naređenja niko osim predstnika skupštine preko predstnika rediteljskog od- bora, a ovi članovi ne mogu od nikog dru- goga primiti nikoga naređenja.

Protiv narušitelja reda predaje predst- ništvo skupštine prijave staleškom sudu, da protiv njih postupa.

§ 80. Ako se predstništvu skupštine prijave lica, koja nisu članovi JUU ili nema- ju prava skupštinskih punopravnih članova, određuje predstnik da se ova lica uklone iz dvorane.

§ 81. U dvorani mogu biti jedino puno- pravni članovi skupštine, a ostali članovi JUU imaju pravo prisustvovati skupštini na ga- leriji, ili u sporednim prostorijama. I jedni i drugi dobijaju narocite legitimacije za ulaz u dvoranu odnosno na galerije.

Delegati moraju biti na određenim me- stima, a za vreme sednice ne mogu doći među nedelegate. Nedelegati nemaju prava doći me- du delegate. Ako se ko na galeriji ili u spore- dim prostorijama ne vlada dostojno, ako se meša u skupštinske poslove i prouzrokuje ne- mir, može predstnik skupštine tražiti preko redatelja njegovo legitimisanje.

Kod ponovne opomene može predstnik skupštine tražiti da se krivci uklone iz dvo- rane. U težim slučajevima može se krivce pre- dati skupštinskóm disciplinskom odboru da protiv njima postupa.

Prilikom većih nereda, može predstnik označiti grupu koju opominje. U tom slučaju ima pravo tražiti da se ova grupa pojedinač- no legitimise i ukloni.

Redatelji ne mogu uklonjene ponovo pu- stiti u skupštinsku dvoranu te im stoga mo- raju oduzeti legitimacije.

Prilikom većih nereda može predstnik odrediti ispražnjenje galerije i sporednih pro- storija.

Protiv onoga, ko bi se opirao ovom na- ređenju, povećše se postupak pred staleškim sudom.

U takvom slučaju može predstnik pre- kinuti skupštinu.

§ 82. Za povredu pravila, poslovnika i organizacijskih odluka i naređenja odgovara- ju funkcionari pred staleškim sudom, koji mora stvar svestrano istražiti.

§ 83. U stvarima časti, upravnog, zašti- nog ili inače o kojima skupština ne može objektivno presuditi bez prethodnog ob- stranog saslušanja i proučenja dokaza i ve- rovatnosti, predaje to skupština na predlog 10 svojih punopravnih članova staleškom su- du, i o tim se stvarima na ovoj skupštini više ne raspravlja.

Skupština uzima takve stvari u pretres jedino ako je o toj stvari izrekao svoju pre- sudu staleški sud.

O predaji ovakve stvari staleškom sudu mora skupština da glasa odmah i bez debate.

§ 84. Ako skupština uvidi, da je koja stvar lokalnog značaja i da spada u kompe- tenciju i raspravu nižih instancijsa, može ju uputiti dotičnoj instanci u raspravu i rešenje. Takav predlog može podneti predstništvo skupštine ili koji punopravni član skupštine, ako ga potpomaže 10 delegata. O takvom predlogu odlučuje se odmah i bez rasprave. Ako skupština takav predlog primi, više se o toj stvari ne raspravlja, nego ga moraju pretstavnici nadležne instance podneti svom društvu, odnosno sekciji da o njemu raspravl- ja i rešava.

§ 85. U slučaju potrebe može predstni- štvo skupštine na osnovu odluke sednice upravnog i nadzornog odbora odrediti, da se vodi stenografski zapisnik. Pravo uvida u taj zapisnik imaju predstnik i svaki govornik i

delegat. Govornik može u stenografskom tek- stu učiniti samo takve izmene koje se tiču re- dakcije, ne unoseći nove misli i razloge, niti izostavljajući već izkazane.

Predstnik može stavljati svoje primetbe pored teksta kome ima nešto da napomene.

Ako dode do spora, onome, koji se žali, pripada pravo da sa 10 delegata, koje skup- ština izabire između punopravnih članova, na predlog predstništva, utvrdi verodostoj- nost.

Posle 6 meseci ispravke nisu dopustive.

Na glavnim skupštinama moraju se oba- vezno voditi stenografski zapisnici.

Splošne vesti

PRVI ZAČETKI BORBE ZA UEDINJENJE.

Pred 130. leti je dvignil Karadorde svoj meč in udaril po stoletnem sovra- žniku, po Turkih. V Orašču so se zbrali junaki trpini, ki niso mogli več prenašati krvoločnosti turških tlačiteljev. V krat- kem času so zavzeli Beograd, Smederevo, Požarevac in Šabac. V prihodnjih letih je osvobodil tudi ozemlje proti Nišu s Kr- ševcem in ozemlje proti Višegradu v Bosni. — Vse te kraje pa so Turki po- novno zavzeli.

Te prve borbe Karadorde so važne ne le za osvoboditev onega dela srbskega ozemlja izpod turškega jarma, marveč predstavljajo prvi začetek borbe za uedi- njenje vseh Jugoslovanov.

Karadorde ni bil samo dober vojak, marveč je bil tudi dober diplomat. V dneh, ko sta ga junaštvo in sreča vodila od zmage do zmage, je postavil tezo re- šiti vse Srbe izpod turškega jarma, a ob- enem je mislil tudi na svoje brate, ki so bili pod avstrijskim jarmom. V tem smi- slu je pisal tudi Napoleonu, kajti pred- videval je zvezo z Ilirijo, ki je bila osno- vana v isti dobi.

Dasi ni mogel Karadorde izvesti svo- je zamisli, vendar je postavil temelje uedinjeni Jugoslaviji. Misel združitve so propagirali najboljši možje celokupnega našega naroda, in ideja jugoslovanstva se je širila in je postala vodilna ideja vsega narodnega pokreta. Nič več ni moglo ustaviti mogočnega vala, in bratske zveze naroda razdeljenega in zasuznjene pod tremi gospodarji, so postajale vedno močnejše.

Prišel je vnuk velikega borca Kara- dorda kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj in povedel, skupno s svojim sinom našim kraljem Aleksandrom I., svoj narod čez Golgota v svobodo. S tem je dovršil Karadordevo zamisel — to je osnovanje uedinjene, velike, močne in edinstvene Jugoslavije.

POIZKUSNE SOLE ZA NOVI UČNI NAČRT V DRAVSKI BANOVINI.

S pričetkom šolskega leta 1933/34. so bile določene za preizkušnjo novega učnega načrta v dravski banovini sledeče poizkusne šole:

Enorazrednice: Sv. Križ, srez Radovljica; Čadrece, srez Krško; Bevke, srez Maribor desni breg; Gradišče, srez Maribor levi breg; Jezero, srez Ljubljana zah. del; Senožeti, srez Ljubljana vzh. del.

Dvorazrednice: Rateče, srez Radovljica; Kal, Črneča vas, Zameško, srez Krško; Le- hen, srez Maribor desni breg, Sv. Duh na Ostrem vrhu, srez Maribor levi breg; Rakitna, srez Ljubljana zah. del; Zelimlje, srez Ljub- ljana vzh. del.

Trirazrednice: Lesce, Kropa (industrijski tip), srez Radovljica; Vel. Podlog, Bučka, srez Krško; Pragersko, srez Maribor desni breg; Zg. in Sp. Sv. Kungota, srez Maribor levi breg; Rudnik, srez Ljubljana vzh. del.

Štirirazrednice: Mošnje, srez Radovljica, Sp. Polskava, srez Maribor desni breg; Sve- čina, srez Maribor levi breg; Preserje, srez Ljubljana zah. del; Sv. Peter, srez Ljubljana vzh. del.

Petrazrednice: Srednja vas, srez Radov- ljica; St. Rupert, Sv. Križ, Krško, srez Krško; Slivnica, srez Maribor desni breg; Preska, srez Ljubljana zah. del; Zalog, srez Ljubljana vzh. del.

Šestrazrednice: Boh. Bistrica, Jesenice, srez Radovljica; Št. Janž, Radeče, srez Krško; Studenci (deška), srez Maribor desni breg; Sv. Vid, srez Ljubljana zah. del; Smartno, srez Ljubljana vzh. del.

Sedemrazrednice: Bled, srez Radovljica, Vič, srez Ljubljana zah. del; Sostro, srez Ljubljana vzh. del.

Osemrazrednice: Vrhnika, srez Ljubljana zah. del; Moste, srez Ljubljana vzh. del.

Vse navedene šole so morale proučiti tako novi učni načrt za osnovne šole, kakor tudi začasni učni načrt za višje narodne šole ter ga spraviti v sklad s tipom svoje šole. Iz tega razloga se obračam do navedenih šol — dodatno k svojemu zadnjemu tozadevnemu pozivu v »Učit. tovarišu« od 8. februarja — za sledeče konkretno mišljenje:

1. Koliko odgovarja število učnih ur v no- vem učnem načrtu za osnovne, in v začasnem učnem načrtu za višje narodne šole ter kon-

§ 86. Svu prepisku, spisak delegata i pu- nopravnih članova skupštine, predloge društa- va, sve zapisnike in predloge te ostali zapis- nici i materijal koji se tiče skupštine i nje- zinog toka, mora čuvati nadležna organizacij- ska jedinica u svojoj arhivi.

§ 87. Svi propisi koji važe za delegate, važe i za ostale punopravne članove, ukoliko nije ovim poslovnikom drukčije određeno.

§ 88. Skupštinski poslovnik može se promeniti jedino skupštinskim rešenjem na osnovu prethodnog opunomoćenja delegata društava za pojedine izmene.

kretne predloge za eventualne izpremembe. Eventualno krčenje učnih ur z ozirom na niže organizirane šole — konkretan predlog.

2. Mišljenje glede učnega gradiva pri vsch predmetih. Eventualni predlogi. Katera učna snov naj bi se obravnavala obsežnejše in ka- tera v skrócenem obsegu, odnosno bi se jo moralo opustiti z ozirom na niže organizirane šole.

3. Določbe, ki bi bile neobhodno potrebne za izvajanje načrta upoštevaje naše kraje in razmere. Enotna navodila, ki bi bila v tem oziru potrebna.

4. Isto glede začasnega učnega načrta za višje narodne šole. Kakor sem informiran, ima sekcija JUU za savsko banovino, tozadevno pripravljen material posebej za kmetijski tip osnovne, odnosno višje narodne šole ter za meščanski tip tozadevnega šolstva.

Za naše razmere bodo podale svoje mi- šljenje najlažje gori omenjene poizkusne šole, ki so se v letošnjem šolskem letu po- sebej poglabile v nove učne načrte in bodo lahko izrazile svoje mišljenje na podlagi iz- kušenj v praksi. Iz tega razloga reflektira sekcija v prvi vrsti na gradivo teh šol, ki ga bo uporabila za svoje predloge.

Prosim tovarišice in tovariše, da se od- zовеjo vabilu.

Ivan Dimnik.

Oddelek za učila

v Učiteljski tiskarni v Ljubljani

je odslej interesantom dostop-
pen vsak delavnik od 8.—12.
in od 14.—18. / Obiščite ga!

— Skupen koncert mlad. pevskih zborov. Do danes je prijavilo sodelovanje za skupen koncert ob priliki jubilejne 100. nastopa Trboveljskega slavka, ki se bo vršil 3. juni- ja t. l. v Ljubljani 15 mladinskih pevskih zbo- rov. Rok za prijavo na naslov tov. Suligoja v Trbovlje je do konca tega meseca; nato prejmejo vsi navodila. Za skupen nastop naj se študira Iv. Grbec »Greje in se smeje« in »Snežinke« ter Adamičeve »Svatovske« (Belo- kranjska narodna). Vsa tri dela se nahajajo v 2. štev. Grlice. Zbral: sino namenoma zelo lahke, da jih bo zmogel vsak zbor.

— Odsek brezposelnih učiteljskih abitu- rientov. — Vsem tovarišicam in tovarišem sporočamo, da se je radi nastavitve šestih najpotrebnejših tovarišev konstituiral na novo sledeči odbor: predsednik Vojko Jago- dič, tajnik Mirko Kugler, tajnica I. Zofka Brečko, tajnica Il. Vera Slapar, blaginjičar- ka Justina Uranič, knjižničar Jože Kerencič, zapisničarica Stana Budič. Skrbstvom pa na- čelujejo: Drago Košmrlj kulturnemu, Breda Gaber in Grmek Nada socialnemu, Informa- tivno-statističnemu pa tajnik. V odboru sta tudi zastopnika učiteljskega I. Suligoj in Pavle Kveder. Ponovno pozivamo vse tovarišice in tovariše v dravski banovini, da se čimpreje javijo odseku, če tega še niso storili.

Odsek.

— Ponovno izdajanje pedagoške revije »Napredak«. Pred leti je izhajala v Zagrebu pedagoška revija »Napredak«, ki bo po več- letnem prestanku začela ponovno izhajati. Hrvatsko učiteljsko sploh ni imelo zadnje leto svojega pedagoškega niti stanovskega glasila. Sedaj sta se zedinila Hrvatski pedago- škii književni zbor in sekcija JUU za savsko banovino, da bosta skupno izdajala »Nape- dak«, ki ga bodo urejevali gg. prof. dr. Čaj- kovac, prof. Demarina in dr. Pataki. — Na- predak bo izhajal na 2—3 tiskovnih polah. Uredništvo in uprava lista bo v »Učiteljskem domu« na trgu kralja Aleksandra. Odkar je zagrebški sekciji priznano pravno lastništvo »Učiteljskega doma« se v mnogem izboljša- jejo razmere v tem delu naše stanovske or- ganizacije. Kot prvi odziv tega zboljšanja je ponovno izdajanje »Napredka«, kateremu bo- do sledile še druge potrebne ustanove.

— Podporno društvo državnih in bano- vinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj redni občni zbor v nedeljo 4. marca 1934 ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela Union, Ljubljana, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora; 2. Po- ročilo odbora; 3. Poročilo pregledovalcev ra- čunov; 4. Dopolnilne volitve; 5. Predlogi od- bora, med njimi predlog glede olajšav pri- stopa v društvo; 6. Predlogi članstva; 7. Slu- čajnosti. V primeru nesklepnosti se vrši pol ure pozneje istotam z istim dnevnim re- dom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.